

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЯК СУБ'ЄКТА ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Клімашевська Г. Р.

*аспірантка кафедри теорії і практики початкової освіти
Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний
педагогічний університет»
м. Дніпро, Україна*

Головним завданням сучасної вищої педагогічної освіти в Україні є підготовка освіченого, креативного педагога, який готовий творчо розв'язувати педагогічні задачі будь-якого рівня складності, знаходити оригінальні, нестандартні рішення проблемних педагогічних ситуацій, володіти креативними здібностями на високому рівні. Розвиток креативних здібностей студентів, а саме майбутніх вчителів початкових класів, може бути успішним лише за умови спеціально організованого освітнього середовища. Створення креативного освітнього середовища реалізується пробудженням у студента творця й максимального розвитку в ньому закладеного творчого потенціалу, і як результат – сформований креативний фахівець, схильний до нестандартних способів розв'язання завдань, здатного на оригінальні дії, відкритого до нового, натхненного до створення унікальних продуктів педагогічної діяльності.

У своїх роботах психолог Д. Сімпсон дає таке визначення терміну «креативність»; «креативність» – це здатність людини відмовитися від стереотипних способів мислення, «здатність до руйнування загальноприйнятого, звичайного порядку походження ідей у процесі мислення» [4, с. 122]. Основою професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до креативної діяльності є любов до дітей, що дає надійне підґрунтя майбутньому натхненню до своєї творчої діяльності. В свою чергу, завдання викладачів закладів вищої освіти полягає у тому, аби допомогти студентам педагогічних вузів зрозуміти, що: креативність не застосовує стереотипні способи мислення, вміє руйнувати загальноприйнятий порядок походження ідей під час мислення; креативність характеризується створенням нових матеріальних і духовних цінностей, передбачаючи наявність у суб'єкта освітнього простору здібностей, мотивів, знань і умінь, завдяки яким

і створюється такий продукт, що вирізняється унікальністю, новизною та оригінальністю [2, с. 93–94].

У своїх дослідженнях Д. Перкінс запропонував модель параметрів і характеристик креативності, яку назвав моделлю шестикінечних сніжинок (Six-trait Snowflake Model of Creativity). Основними елементами креативності психолог вважає:

- наявність сильного внутрішнього спонукання, обов'язку перед власними принципами: творець схильний до ускладнення, реорганізації, асиметрії; він одержує насолоду, кидаючи виклик хаосу і пробиваючись до розв'язку і синтезу;

- здатність виходити за межі при рішенні проблем: так, наприклад, учені вважають «гарними» лише питання, що дають цікаві, несподівані відповіді, що дозволяє поглянути на проблему з іншого боку, отримати креативне рішення чи зробити відкриття;

- ментальну мобільність, що дає творчим особистостям можливість знаходити нові перспективи при рішенні традиційних чи нестандартних проблем: такі особистості схильні думати і міркувати «всупереч»;

- міркуючи метафорично і за аналогією, вони зрештою приходять до припущень, що призводять до рішення;

- готовність ризикувати і помилятися: творчі особистості здатні навчатися на власних помилках;

- «працюючи» на межі можливостей, там, де великий ризик помилки, креативно обдаровані люди з більшою імовірністю видають нові креативні результати;

- прийняття сторонніх точок зору: креативні особистості схильні не тільки критично розглядати і аналізувати власні ідеї чи пропозиції, але також адекватно сприймають чужу думку чи критику;

- внутрішню мотивацію: творці занурюються у процес діяльності за власним бажанням, не заради зовнішніх матеріальних стимулів, їхню роботу каталізує насолода, задоволення і користь від роботи [1, с. 13].

Вищезазначені параметри і характеристики креативності досягаються завдяки:

- по-перше, розвитку творчих здібностей студентів і стимулу їх творчого пошуку засобами навчальної, позанавчальної, науково-дослідної та самостійної роботи;

- по-друге, озброєнням майбутніх педагогів прийомами, методами, технологіями стимулювання та розвитку творчого потенціалу школярів у процесі навчальної та позакласної роботи.

Надзвичайно важливу роль у розвитку креативності студентів відіграє аудиторна робота. Проведення семінарських, практичних і лабораторних занять дозволяють оптимально поєднувати лекційні заняття із систематичною самостійною навчально-пізнавальною

діяльністю студентів, їх теоретичну підготовку з практичною. Структуроване сприйняття отриманих матеріалів сприяє розвитку розумової праці, творчого мислення, допомагає майбутнім вчителям початкових класів використовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань, а не зберігати отриманні знання та уміння «на кращі часи». У студентів формується інтерес до науково-дослідної роботи, що залучає їх до наукових досліджень.

Формуванню креативної особистості майбутнього педагога у навчальному процесі сприяє застосування нетрадиційних форм і методів навчання, інноваційних технологій, тренінгів, спрямованих на розвиток творчих здібностей, розв'язання професійно орієнтованих задач, моделювання та вирішення педагогічних ситуацій, мікрореконструкції, творчі паузи, дидактичні, рольові і ділові ігри, діалогічні форми та методи взаємодії суб'єктів освіти, виконання дослідницьких проєктів, конкурси, творчі майстерні, дискусії про проблеми сучасної школи тощо. В умовах розв'язання певних проблем майбутній учитель активно і творчо мислить, а це призводить не тільки до міцності та ґрунтовності знань, а й до надбання цінної розумової якості – уміння орієнтуватися в будь-якій ситуації, та самостійно знаходити шляхи вирішення незвичайної проблеми. Для їх розв'язання студент повинен уміти встановлювати зв'язок як із раніше засвоєними поняттями, термінами, закономірностями, так і з тими, які необхідно засвоїти, що сприяє формуванню у майбутнього вчителя початкових класів цілісного системного сприйняття сутності і творчого характеру педагогічної діяльності.

Вагоме значення у процесі розвитку креативності майбутніх фахівців відіграє педагогічна практика студентів. Даний вид педагогічної підготовки, націлений на вирішення низки проблем, а саме:

- на оволодіння майбутніми педагогами формами, засобами, технологіями навчально-виховної роботи у різних типах загальноосвітніх навчальних закладів;
- на розвиток у студентів умінь застосовувати у практичній діяльності знання з основ теорії педагогіки, психології та методик навчання, усвідомлення ними професійної значущості цих знань;
- на виховання у студентів потреби постійного вдосконалення професійних знань, умінь, навичок та їх педагогічної майстерності;
- на розвиток творчої ініціативи кожного студента;
- на удосконалення дослідницьких умінь у конкретній професійній діяльності;
- на формування творчого підходу до організації педагогічної діяльності.

Педагогічна практика забезпечує розвиток та закріплення особистісних властивостей студентів, які є передумовою формування їх педагогічної майстерності та індивідуального стилю професійної діяльності [3].

Отже, педагогічна креативність розвивається упродовж усієї педагогічної діяльності особистості. Креативність, за сприятливих для педагогічної творчості умов, забезпечує майбутньому вчителю ефективну педагогічну діяльність для розвитку потенційних творчих можливостей вихованців. Вимогою сьогодення є формування покоління вчителів нової генерації, здатних до навчання креативних дітей. Тільки креативний учитель спроможний креативно підходити до навчання сучасних учнів та формувати у дітей креативні здібності.

Література:

1. Антонова О. Є. Педагогічна креативність у структурі педагогічної обдарованості вчителя. *Нові технології навчання* : наук.-метод. зб. Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти МОНМС України, Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. Київ ; Вінниця, 2011. Вип. 69. Ч. 2. С. 13.

2. Бурчак С. О. Креативність майбутнього вчителя в загальній теорії творчості: теоретичний аспект. *Інноваційна педагогіка*. Одеса, 2019. Вип. 18. Т. 1. С. 93–94.

3. Глійчук Л. В. Розвиток креативності як складова професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. *Наукові конференції*. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/3208> (дата звернення: 04.04.2023).

4. Павленко В. В. Креативність: сутнісна характеристика поняття. *Креативна педагогіка: академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки «Полісся»*. Житомир, 2016. Вип. 11. С. 122.